

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Wilhelm Lundgren

NSA SÖRA

1892.

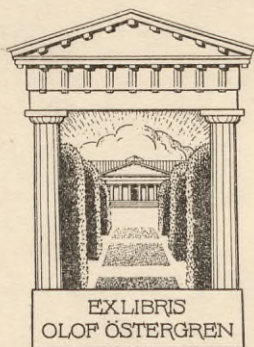
Innehållet ses å omslagets sista sida.

Pris 30 öre.

Olof Östergren
20/7 1892.

Skoglar = R. Lundebloom.

Beckman
O. 50

UNIVERSITETS-
BIBLIOTEKET
UMEÅ

Östergren

12084

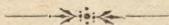
NYA SVEA

JULKALENDER

1892

ÅF

SIGNATUREN SKOGLAR.

STOCKHOLM,
FÖRFATTARENS FÖRLAG.

NYA SVENSKA

JURKÄLLOR

1892

STOCKHOLM

STOCKHOLM,
P. A. NYMANS EFTERTRÄDARE.
1892.

Skoklosters grundplåt
eller
Bregentz julotta.

|| Bregentz Stad invid Bodensjöns Strand
Det ringer till otta i kyrkan,
Der julljusen tändas af väktarens hand
Och folket församlas till dyrkan.

Det lemuat sin boning: enhvar katolik
Så husbondfolk, gårdsdräng och piga,
Och korsa sig alla, båd' fattig och rik,
Så djupt för madonnan och niga.

Och sångerna stiga mot himmelens höjd
Från tusende människotun^{or},
Och smälta ihop under andäktig fröjd
Med toner från orgelens lungor.

Då stampar och trampar det utanför
Och lågorna flämta på ljusen,
Och röster befalla: »gå genast framför
På vägen till rikaste husen!»

Förskräckelsen rusar hvar utgång emot
Från tvärtystnadt, högt Hosianna,
Men hejdas i dörrn af en bössmynnings hot
Och poster, som barskt ropa: Stanna!

Det upplysta tempel är juldagsarrest
För instängda, jemrande skaran,
Som dignad på knä, båd församling och prest,
Nu anropar Gud uti faran.

Men våldet är Gud, som med inbrott och dråp
Sig bjudit till julgäst i husen,
Och röfvar dess skatter ur uppbrutna skåp
Och tömmer de böhmiska kr isen.

Ånskönt att det glödgade ungerska vin
Nog värmer en frusen lekamen,
Behöfs väl en julbrasa ändå, för hin,
Till festlig belysning af dramen.

Men veden? Åh strunt, fastän flickan den glömt
Åt matfriska gossar, som fria,
Så står der ju skåpet, som nyss blifvit tömdt,
Och bilden af jungfru Maria.

När julskinkan pröfvats en dag och en natt,
Som föga för slut var benägen,
Det blåste till uppbrott med hopsamlad skatt
Och god proviant uppå vägen.

Nu ekarne frestas i knakande hjul
Å vagnar, som lastade köra
I gryningen sena på annandag jul,
Att bytet i säkerhet föra.

Femhundra vagnar var tåget i rad,
Som gick uppåt Schwabiska landet

Med rofvet, fördelat efter hvars och ens grad
Och rang inom — röfvarebandet.

Ej känt är, om värdfolket fick någon tack
Af gästen, så föga hemulen,
För alt, hvad han medtog sig, spiste och drack,
Men sent glömdes säkert *den julen*.

Och ställes en sommardag nånsin din färd
Åt Mälarens tjusande nejder,
Du skådar vid Ekolns natursköna fjärd,
Till hågkomst af forntida fejder,

En ståtlig och urgammal riddareborg
Med hörntorn och våningar fyra,
Att ej vid en strand, aveny eller torg,
Du finner platser mer dyra.

Och Sko heter borgen, och byggmästarn var
Den sjelfbjudne gästen om julen
I Bregentz, der en million eller par
Till byggnadens grundplåt vardt stulen.

Men kanske i riddareborgen der går
En skugga, som suckar om natten
Och faller en ångerns försonande tår,
Vid minnet af röfvade skatten.

Under trettiåriga kriget i Tyskland öfverföll,
intog och plundrade svenska armén under fält-
marskalken Karl Gustaf Wrangel juldagen 1646
utan all anledning staden Bregentz, dit de för-

mögna i orten sammanfört sina dyrbarheter, i hopp att den vid Bodensjön belägna lilla staden, dels genom sitt aflägsna läge invid Schweitziska gränsen samt serdeles trånga och bergiga vägar att komma dit på, dels emedan den ingenting fiendtligt företagit, skulle vara skyddad för anfall.

Men de arma, beklagansvärda bedrogo sig.

Wrangel, som hade fått kännedom om de i staden förvarade skatterna, lät hvarken af de besvärliga vägarne och marschen öfver bergen afskräcka sig eller af stadens fredliga uppförande beveka sig från att afstå från anfallet.

Sjelfva juldagen togs staden och på samma gång ett byte, som värderades till 40 tunnor guld eller 4 millioner kronor i nuvarande mynt. Femhundra vagnar behöfdes till bortförande af alt rofvet.

Då samlade Karl Gustaf Wrangel grundplåtarne till Sko präktiga slott, som han sedan lät uppföra.

Men detta är ingalunda det enda ståtliga adels- och herresäte, som vid tiden för denna berättelse för med rätt eller orätt förverfvade medel från det då nästan utarmade Tyskland uppfördes här i Sverge, hvarpå som exempel i sammanhang härmed kan nämnas: Ekolsund, Löfsta och Stjernarps slott, det första i Upland och vid Mälaren liksom Sko och ej långt derifrån samt uppfördt af general Åke Tott, det andra i Östergötland, mellan Norrköping och Norsholm, nära allmänna landsvägen, på en vacker, löfskogbevuxen höjd med en park, der ett monument efter den mördade Grefve Axel Fersen

finnes, och uppfördt af Axel Lilje, som endast vid stormningen af Würtzburg 1631 öfverkom i reda penningar en summa af 80,000 Riksdaler, det senare, ett par mil derifrån vid stranden af Roxen, uppfördt af general Douglas, hvilka tvänne sistnämnde sägas ha sins emellan öfverenskommit, att bygga slotten så höga, att de båda krigskamraterna skulle från fönsterna i öfversta våningen, kunna, trots det betydliga afståndet, se och helsa på hvarandra.

Det kan man kalla tomt- och husjobbar med besked och respekt!

Dessa och flera dylika bragder kunna ju emellertid tjena som sannfärdiga illustrationer, — ehuru ingalunda de vackraste — till våra så kallade *Stora minnen*. Må en tänkande allmänhet för öfrigt sjelt dömma.

Fältmarskalken Karl Gustaf Wrangel var äldste sonen af fältmarskalken Herman Wrangel och Margareta Grip, en af de sista ättlingarne af det engång så mäktiga riksdrotset Bo Jonsson Grip.

Karl Gustaf Wrangel föddes på Sko — under katolska tiden ett för Cisterciensernunnor anlagdt kloster — beläget, som känt är, nära Ekoln, en af Mälarens vackraste fjärdar och herrligaste farleder turisten sommartiden kan välja.

Här på denna vackra egendom tillbragte den blifvande fältmarskalken sin första ungdom och utmärkte sig redan då för kraft och mod på samma gång som allvarlig verksamhet.

Segla var ett af hans favoritnöjen och liksom förebud till framtidsbragder.

Efter några års Upsalastudier medföljde han fadern 1627 till Preusiska fälttåget och ehuru då ännu för ung för krigstjensten deltog han dock ofta, fadern ovetande, i skärmytslings- och ströftågstillfällen, hvarvid han ingalunda visade fruktan att utsätta sig för faror. Konung Gustaf Adolf, aldrig vän af onödigt trots, underlät ej varna fadern, gamle herr Herman, och uppmana honom efterse, att inte gossen genom hetta i otid skulle bringa sig om lifvet.

Men fadern, som tillrättavisare var sjelf i ej mindre grad häftig, hvarpå till bevis kan anföras det han och den för sin stridslystnad bekante Upsalaslagskämpen, här ofvan nämde general Åke Tott, vanligen af Gustaf Adolf kallad snö-plogen, sällan eller aldrig kunde sinsemellan förlikas, hvilket ledramma förhållande slutligen gick så långt, att de en gång utmanade hvarandra till duell, som dock lyckligtvis förekom derigenom, att kungen, härom underrättad i tid, beordrade till mötesplatsen en adjutant med ett kompani soldater och en skarprättare med befallning, att då de båda kämparne intunno sig, göra herrarne uppmärksamma derpå, att om de, som mycket väl visste af duellförbudet och det lagstadgade dödsstraffet för dess öfverträdelse, fortforo att bringa duellen i verkställighet, den segrande skulle på platsen omedelbart derefter undergå sitt straff, för hvars execution skarprättaren i vapen och uniform, som de sjelfva kunde se, vore närvarande.

En annan gång höll hans häftighet på att försaka ej mindre olycka. Han hade nemligen

på gamla dar råkat förälska sig i Margareta Stenbock, utan att dock kunna väcka någon genkärlek. Då inbillade han sig med eller utan skäl, att Danska sändebudet, herr Knudzen, ingifvit fröken Stenbock motvilja för hans person, hvarföre han en dag, då han mötte nämde herre utanföre slottet, rusade förbittrad fram och öfverföll honom med käppen så eftertryckligt, att blodet strömmade från hufvudet och käppen sprang i bitar. Men icke nöjd dermed, ryckte han värjan från en närstående och uppträdet hade blifvit ännu blodigare, om icke Axel Banér fattat Wrangel om lifvet och hindrat ytterligare handgemäng. Saken väckte ganska stort uppseende och utan rådets bemedling och Danmarks sannolika fruktan för våra vapen, hade lätt nog ett öppet krig mellan detta rike och oss kunnat bli följden af ett så oförsynt våldförande af folkrätten. Så i detta fall gaf fadern långt ifrån godt exempel åt sonen.

Nitton år gammal utförde han sin första märkliga vapenbragd vid öfvergången af Lechfloden den 4 April 1632, då han som ryttmästare i spetsen för finnarne var en ibland de törsta, som framstörtade öfver pontonbryggan och fattade fast fot på Bäjerska stranden.

I slaget vid Lützen erhöll han af konungen befallning att rida med en order, men bad om tillåtelse att få stanna qvar, emedan kungen hade endast få personer omkring sig. På förnyad befallning måste han dock rida. Vid hans återkomst var konungen fallen.

1642—1643 tjenade han och utbildade sig

under Sverges onekligen störste fältherre Lennart Torstenson, som Gustaf Adolf ansåg för sin bästa general, Danska kungen Christian den 4 kallade än trotsets son, än det hårda lejonet af Leonhard och af fienden fick namnet »Blixten» samt ansågs ensam så god som 10,000 man, och hvilken både konung Karl den 10:de Gustaf och Franske fältmarskalken Turenne öppet erkände, att de af honom lärt krigskonsten.

Karl Gustaf Wrangel hade reslig vext, lifliga ögon, och angenämt umgängessätt, paradt med en viss ridderlighet, ehuru ej alltid af ädlaste slag, hvarpå plundringen af Bregentz anförts. Han var serdeles omtyckt af soldaterna, som han tillät plundring. Ehuru älskande prakt och vällefnad var han dock eu ganska god hushållare, som förstod att väl taga vara på hvad som var användbart, i det fallet en hörsam och villig lärjunge af sin herr fader, som hade uppmanat sonen, att i kriget »taga för sig», ty, som han sade, »den som tar något, han har något» Karl Gustaf Wrangel tog också för sig så rikligen, att han deraf som nämndt är uppbygde det präktiga Sko slott, den dyrbaraste boning troligen någon enskild man i Sverge låtit uppföra.

Hans maka var Anna Margareta Haugwitz från Magdeburgstrakten. Med henne hade han 5 söner, hvaraf ingen öfverlefde honom, och fyra döttrar, af hvilka den äldsta, Margareta Juliana, vardt gift med Nils Brahe. Sålunda kom egendomen i Braheska ättens ego.

Fältmarskalken Karl Gustaf Wrangel dog 64 år gammal midsommardagen 1646 på ett annat

sitt gods, Spiker på ön Rügen i Tyskland, hvarest
från hans stoft hemfördes hit till Sverige och för-
varas på Sko.

Vakan.

Fast skogen hvitklädd står och tiger
Och ingen fågel slår på gren,
Och sol på mulen himmel stiger
Knapt synlig med sitt bleka sken,

Det sjunger dock hos oss en vaka
I morgon, som i aftonstund,
Om vinterstormar också skaka
Hvar upprätt stam i skog och lund.

Nog Odens korp flög hem tillbaka
Och sjöng för drotten hvad han såg,
Men bättre är, att ha en vaka,
Som sjunger för båd hög och låg.

När riksdag och regering dröja
Med sina pligter mot de små,
Hvem, om ej *pressen*, får då höja
Sin ton och väcka båda två?

Med skäl benämnas hon den tredje
Af statsmagter i Svea land,
Och helsas öfveralt med glädje,
Der man kan ta henne i hand.

Framåt hon blickar och tillbaka —
Ett Janusanlet, fullt af frid —
Och är hos oss en trogen vaka,
Som sjunger ej blott sommartid,

Och sedan tystnar, för att flytta,
Nej, är här *hela* året om
Ej blott till nöje men till nytta
För rika, som för fattigom.

När natten söfver andras röster,
Trycks hennes sånger blad för blad
Och gå, förrn dagen gryr i öster,
Ut dagligen kring land och stad.

Som bard och kämpe i förening,
Förr sjelfskrifven vid kungens bord,
Hon sjunger ut sin hjertans mening
För honom än i gammal nord:

Med samma ljud i kungaborgen,
Trots än dess vakter i gevär,
Som ibland fruarne på torgen,
Der alla hafva henne kär.

Och in i djupa furuskogen,
Der bortskymd stuga synes stå,
Hur sitter man ej tyst och trogen
Och lyss, när vakan börjar slå.

Fast trött efter sitt dagliggöra,
Det smakar skönt dock åter fri,

Att lite nyheter få höra
Ifrån den verld man lefver i:

När föreläsarn tagit prisen
Och vecklat ut sitt tidningsblad
Vid flamman, som på gråstenspisen
Belyser minsta bokstafsrad.

Sjung högt då öfver land och vatten
Å klar, som mulen tid med fog,
I vinter som som i sommarnatten,
Vår vaka du i nordanskog!

Brandsoldaten.

Hans vapen, när han tågar ut
Så dag som natt med vanlig brådska,
Är hvarken kula eller krut,
Och ej han helsas med salut
Af dånande kanoners åska.

Ej stormas stad, ej brännes by,
Att illustrera kungasagan,
Och ej af husvilla, som fly,
Att söka sig en bostad ny,
Han hör förbannelser och klagan.

Helt annat är hans tidsfördrif:
Bekämpa vådeldsflammor röda
Och rädda hus och menskolif,

I stället för att under kif
Tillintetgöra och föröda.

Hans gårdsbesök är blott en väns
Vid utbrott af fiendtlig gnista,
Som hotar göra slut med ens
På löst och fast förutan gräns,
Ifrån det första till det sista.

Kanhända, när du sofver godt,
Och stängd är källarn och tavernen,
Väcks brandsoldaten och får brådt
Upp från sitt hårda örongått,
Vid larmsignalen i kasernen.

Och smäller kölden i hvar knut
Och nattetid det är ett väder,
Att ej en hund kan köras ut,
Får brandsoldaten utan prut
Dock ögonblickligt på med kläder.

Antag det brinner i ett hus,
Och brandkårn kommer oförvägen
Med farten af en stormils brus
I sträck och ropar utan krus
Ifrån sitt snabba spann: ur vägen!

Der står en qvinna med sitt barn
I vindsluggen på det der huset,
Som brinner, som det vore flarn
Från takfoten till trottoarn
Af flamman röd, som gaturuset.

Hvad hemska skrik, som örat nå
Och skära hvassare, än stålet,
Från dessa begge, arma två,
Martyrerna derofvanpå
Det brinnande femvåningsbålet.

Försvarsförfäktare välan!
Hvem vågar lifvet mot sarmaten,
Den lågande från österland?
Jo, det är han och ingen ann',
Än just den kække brandsoldaten.

Det mod, som rider stolt sin rund
På fädrens bragd och vill nödvändigt
Ett fosterländskt försvarsförbund,
Han ej fått lära sig med — mund,
Men visa prof på — egenhändigt.

Ty hans är denna lärosats:
Att der han stannat med sin fåle
Så framför koja som palats
En tum ej vika från sin plats,
Förrän han segrat med sin stråle.

När det är släckt han, gången hem
Med vana steg, som hålla takten,
Gör halt och ändtlig fri sitt kläm
Af pansrad hjälm och tillspänd rem,
Insomnar trött men godt i vakten.

Man sofver som på ejderdun,
Om så godt samvete man eger,

Som han, om också lite brun
Och ej ett enda fågelfjun
Kanhända finnes på hans läger.

Han sällan får en sång. Hvad mer?
Men medan sömnen slumrarn vysser
Och ögonfransen sänkes ner,
Hans mum i drömmen kanske ler
Emot en vän, som honom kysser.

Ty flickan, aldrig känd för hat
Till gossarne de blå och gula,
Uppskattar bäst en knekts mandat
Och kysser helst en brandsoldat,
Som drar på smilbandet en smula.

Och fastän mången eld han släckt,
Kan hon en låga råka tända,
Som uppå allvar engång väckt
Blir, om han kämpar än så käckt,
Hans öfverman ändå kanhända.

Och då han är en hurtig karl,
Som aflagt prof på käcka dater,
Blir följdén lätt ett äkta par
Och som förverf åt vårt försvar
Små yra, käcka brandsoldater.

Hell dig, du blågula försvar
Mot fienden från österlanden,
Som lurar på oss nätter, dar,
Helt lömskt förstucken der och hvar,
Med brandfackla till svärd i handen.

Blomsäljerskan.

Och sommarsolen sken så glad
Från molnfri himmels höjd
På Seinens rika hufvudstad
Och menskohvimmels fröjd,
Der vid en bronsstod satt i nöd
En enka på ett torg,
Och sålde för en slant till bröd
Buketter ur en korg.

Vid hennes sida satt en pilt
Om knappast fyra år,
Med öga brunt och vårsolsmildt
Inunder fagra hår;
Och han var enkans enda skatt,
Sen fadern hans tog hän,
Och därför nu så troget satt
Han vid sin moders knän.

Och solen på sin hana gick
Alt längre vesterut,
Men ingen blomma enkan fick
Dock ännu sälja ut;
Hvar ros begynte vissna ren
I bunden videkorg,
Som hennes kinder längesen
Af fattigdom och sorg.

Kom så till hennes blomsterkram
En rik Amerikan,
Vid sidan af en bildskön dam
I guld och tarlatan:

Han dröjde en minut och såg
Med rikedomens blick
På varan, som i korgen låg
I blygsamt ordnad skick.

Dock ingen enda liten ros
Vann tycket, der han stod;
Och därför gick han strax sin kos
Från hennes blomsterbod,
Men om han vändt sig i sitt spår,
Han sett hur det rann ner
På hennes magra kind en tår,
Som följdes af alt fler.

Den granna damen såg det dock,
Och fälde, som hon tappt,
Rakt ned på gossens fagra lock
En banknot helt snabbt,
Och vände sig, som en sylfid,
Och upphann inom kort
Amerikanen sida vid,
Och gick med honom bort.

Och gossen viste sedeln gladt,
Men modern utan ro
Det rika paret strax sprang fatt
På fot förutan sko,
Och räckte fram åt fina frun
Sin hand, ej mjuk af kli,
Men skrumpen utaf svält och brun
Med banknoten i.

Och herrn tog sedeln, men nu fick
Af rosenkindad mö
Han en så varm, alsmäktig blick,
Som smälte is i tö,
Han såg på enkans tärda hy,
Och nakna, bruna fot,
Tog derpå fram en splitterny
Ej viken banknot.

Och talte så med röst, som klang:
Min dotter, här ni ser,
Har velat ge er femti francs,
Men ni är värd än mer:
Jag tiodubblar summan full
Som en belöningsgård
För ärligheten, mer än gull
Och ädelstenar, värd.

Tag därför detta ur min hand,
Och låt mig trycka få
Er bruna uppå Seinens strand,
Men ärliga ändå.
Och mins, att ärlig fattigdom
Är ännu ingen skam,
Och Herrans hand blir aldrig tom,
Farväl, farväl madam.

En Sommarvandring.

En af de vackraste och för ögat mest omvexlande trakter vår hufvudstads närmare eller fjärrare omnejd har att bjuda på är onekligen den utanför Danvikstull.

För att erfara sanningen häraf behöfver man bara passera de strax utom belägna s. k. »krokarne» och små egendomarne. Lugnet — en mer och mindre förfallen hussträcka, icke mycket olika ett fiskläge — Alphyddan och Fannyudde samt vika af antingen till höger nedåt Stora Sikla och Nackanäshället eller följa stora landsvägen framåt nya Nacka kyrka, som ligger så täckt i sin lilla ekdunge.

Skada blott, att kyrkan i arkitektoniskt hänseende så litet harmonierar med omgifningen.

Med den aldeles för oproportionerligt höga granitfoten i förhållande till sin låga tegelmur ofvanpå och liksom nedtryckta fönsterbågar förefaller hon mera lik ett profstykke på skånsk ladugårdstil, än en tempelbyggnad, om inte den ofvanför vestra ingången målade kyrkengeln, hvars utsträckta vingar dock ofrivilligt påminna om den öfver hvarje stall — och fåhusdörr vanligen synliga och enligt folktron än i dag till lycka för kreaturen anbragta kråkan, höken eller ugglan — samt den från samma sida sedda något sneda tornspiran begripligtvis antydde motsatsen.

Det hela ger för den uppmärksamme betraktaren intrycket af någonting på samma gång misslyckadt och mindre väl använda penningar.

Apropå detta, erinrar jag mig under tillfälligt åhörande af ett samtal en gång mellan några vid Johannis numera färdiga kyrkobygnad anstälde arbetare följande yttrande och genmäle: »Det här blir alt en granner kyrka, när hon blir färdig» »Ja, gu' blir det så, men hvad skall det tjena till att bygga tockna här hus, när inte folket mera vill besöka dem.» Orden kunna ju vara betecknande nog för tänkesätt och tidsanda.

Men — när man är så angelägen om uppförande af dylika bygnader borde man, tyckes det, se till att deras utseende blefve, om icke vördnadsbjudande, dock åtminstone ej sådant, att det gäfvade anledning till löje. Någon författare har sagt: »den, som vill föreviga en dumhet bygge ett stort men fult hus.»

Nej tacka vet jag den stora gröna kyrkan utanför, der bofinkarne slå sina gälla drillar så gladt i de lummiga ekarne rundtomkring och göken långa stunder ropar sitt eget namn på höjden af skogsåsen andra sidan sjön och hackan här tätt bredvid förd af kraftiga armar oförtruttet arbetar på den mellan staden och Baggensfjärden bebådade saltsjöbanan, som tros blifva färdig nästa sommar, ehuru kanske det ingalunda lättaste arbetet återstår, nemligen sprängningen af de långa tunnlarne, som krävas för att få öppen passage genom den väldiga bergsträckan, som lik en alpkedja i miniatyr reser sig till vördnadsbjudande höjd och med ett ringa afbrott vid Henriksdal stänger vägen från Söderbergs trappor i stadsgården och ända fram förbi Lugnet.

Men hindren, huru mäktiga de än äro, torde ändå ej betyda så serdeles för ett kapitalstarkt bolag.

Banans fullbordande blir ett vackert stycke arbete, som till stadens och ortens nytta kommer att hedra såväl bolag och arbetschef som anställda arbetare.

Tack vare jernvägsbolagets omtanke lär det vara väl sörjdt för arbetspersonalens välbefinnande: rymliga, propra arbetarebostäder äro på flera olika ställen längs linien uppsatta. Läkare är likaledes anställd.

Och snart skall ånghästen stampande, frustande, flämtande äfven utom denna tull rusa fram genom skog, berg och dal, fortskaffande det njutningslystna Stockholm snabt fram och åter mellan staden och den vid Baggensfjärden belägna vackra Neglingeön — egentligen en halfö, sammanhängande vid Rösunda med fastlandet — der ändstationen för banan kommer tillika med hotellet att förläggas.

Här är icke det *högre* Schweitz storartade natur, som framträder och öfverraskar, utan det *lägres* romantiska, mindre imponerande, men desto mer intagande vyer: höga skogskransade berg — öfverst furukronornas storslagna mörka ram, nerinunder den blandade barr- och löfskogens doftande, mjuka våglinier, omslutande täcka, långsträckta daltjutor, der ren, obesmittad bergskogs- och hafsluft förenade utöfva sitt stärkande och välgörande inflytande på både kropp och själ, en yppig flora i mångskiftande färger angenämt fägnar synnerven och ett bevingat sångar-

slägte med sitt jubelpartitur fyller hörorganet och gementsamt framkalla en harmonisk högtidsstämning af renaste glädje, tillfredsställelse och frid i människohjertat.

Vackra, breda promenader äro på Neglingeön redan anlagde, som vänta blott på rader af villor för att bilda en *ny förstad* åt den mångbesjungna drottningen vid Mälaren, hvars förnäma verld äfvensom annat hederligt godt folk icke skola underlåta att, så snart banan öppnas för trafik, begagna sig af erbjudande tillfälle att här under bad- och sommarsäsongen njuta ett afundsvärdt »dolce far niente.»

Ja, de förnäma, de bättre lottade samhällsmedlemmarne ja, men hvar skall massan, småfolket retirera undan stadens qvalm? Jo, när drifvan smält, kälen lemnat jorden, gräs, blommor, löf och fågelsång åter locka de förstnämnde med familjer och öfverflödets rågade korgar ut till sina vackra villor mellan björk och ek vid solbelyst strand och bölja, så står det de senare fritt, stora och små, att när hvilodagen kommer söka sig upp någon plats i en grön bergskrefva, der de få sitta och vifta med sin hvita eller brokiga söndagsnäsduk åt de lycklige förbiilande och sinsemellan göra upp planer att: — icke som moderna Rinaldiner med en irrande Rosalie vid sidan stoppa tåg, plundra och länsa de rika förråden — men att genom talrika, manstarka föreningar, välberäknade spekulationer och framför alt inbördes obruten enighet slutligen en dag också kanhända komma derhän att kunna göra detsamma.

Detta är ju inte på något ställe hvarken i moralisk eller juridisk lag förbjudet: således tillåtet.

Brefbäraren.

Alt ifrån morgon och till kväll
Med gassken eller stjernepell
I helg- och hvilodag, som söcken,
Ur hus, i hus jag honom ser
Gå trappa upp, gå trappa ner
I solsken som i regn och töcken.

En mensklighetens sanne vän
Och större välgörare än,
Rätt många, som den titeln äska,
Han skingrar sorg, han sprider fröjd,
Om ofrivilligt än fördröjd,
Så snart han kommer med sin väska.

Den stackars sorgsna flickan, hon,
Som gnolat knapt den minsta ton,
Sen hjertevännen gick ur hamnen,
Dess sinne blir med ens så gladt
Vid brefbärarens ankomst, att
Hon springer honom rakt i famnen.

Med dräkt för tunn till vinterbruk
Du under arbetet vardt sjuk
Och värden kanske hos dig springer?

Det fattas bröd — och — intet bref —
Det var förgäfvets, att du skref:
Då kommer — brefbäraren och ringer.

Strax livvets solsken mot dig ler,
Han utför trappan skyndar ner,
Att fylla pligten sin för dagen,
I köld, i blåst, i regn framåt!
Tills hem han kommer genomvåt
Kanske eller med snö på kragen.

Så dagligdags från år till år
Han utan att få tröttna går
Tills han engång lik dem, som flytta,
Får sitt betyg med *svart på hvitt*
Han ärligt fullgjort kallet sitt
Till enskild som till allmän nytta.

Hvem är det då i det distrikt
Han enligt aldrig sviken pligt
Betjenat träget till det sista,
Som vänder sig om på sin klack
Och har ett afskedsord till tack,
När han far bort uti sin kista?

Den fallna.

En sådan slyna. Synd och skam
Nu göm dig bakom skog och dunge —
Så ungt och menlöst nattvardslam

Och knappast hunnit ha gå fram
Och redan o min Gud en — unge.

Men smäda ej du pryda dygd,
Att ett par ögon vackra, klara,
Och en lekamen, yppigt bygd,
Fast ej som du med samma skygd
Mot hvarje oförutsedd fara,

Ej fick din fasta karakter,
Som ej förvärfvas, endast födes
Och hade olyckan bli kär,
Men for ej ned till ett Hières
Och fick sitt barn: sitt och den — dödes;

Som kanske skall engång som man
Nedtysta smädegrinet väckta,
Att fadern, som i förtid, han,
Gick ned i grafven och försvann,
Ej hann den stackars modern äkta.

Men hon, för stolt att tigga tröst,
Beklagade sig dock för ingen,
Och svarade på hånet's röst
Med att begrafva i sitt bröst
Hvart hjertequal af getingstingen.

Den lille hånet spottat åt,
Som dock förtjenat det så föga,
Var när hans moders blick stod våt
Dock den som hämmade dess gråt.
Och spridde glans i hennes öga.

f
Du, som ördömmar hennes fall,
Vet ej hvad *lida är allena*
Fast icke hon på skammens pall
Ödmjukat sig för verlden all,
Som en botfärdig *Magdalena*.

Och inte heller spinner garn,
Som föga kan en mage mätta
Och fylla skäppan ifrån qvarn,
Men föder ärligt sig och barn —
Sin lilla gosse — med att tvätta.

Så fast sin egen fläck ej qvitt
Och handen frätt af lut på skinnet,
Hon lemnar rent och klanderfritt
Och glänsande, som snö så hvitt,
Åt hvarje kund det strukna linnet.

Helgeandsholmen.

Skam den här vill bygga mer,
Rif i stället ned de andra
Skräphuslängorna man ser,
Och i stadens midtqvarter
Stå och skämmas för hvarandra.

Jernspett börja, gör din flit,
Spade jemna och planera,
Och herr stadsgartner, kom hit

Här är något för ert nit,
Att försköna och plantera.

Skapa holmen till en ros,
Som, der friska vågor välla,
När alt skräpet är sin kos —
Äfven bodarne norrbros —
Blir norrströms »*Isola bella.*»

Konstnär, tag en obelisk,
Ur granitens klippa bruten,
Och, i stället för en nidsk
Köpman vid sin handelsdisk,
Ställ på krönet der en gjuten

Bronsgestalt, i afbild af
Den historiska hjeltinna,
Som invid sin herres graf
Upptog hans kommandostaf,
Som det höfs en modig qvinna;

Och när ädling och prelat
Stodo tvekande mot vanan,
Visade ännu mandat,
Som en ärlig, svensk soldat,
Trogen *blå* och *gula* fanan;

Och fast med en ringa tropp,
Trots så mycket svek och snaror
Stucko sina hufvnd opp,
Hejdade i segerns lopp
Ännu Kristiern och hans skaror.

Väl vi veta, hon ej glad,
Minst dock rädd för egen fara,
Sökte rikets hufvudstad
Från i blod ett tillredt bad
I det längsta att försvara.

Fast mot »tro och lofven» sen
Lönen — icke att förgäta —
Vardt för enkan till herr *Sten*,
Sen tyrannen bränt hans ben,
Fängelset, såsom vi veta.

Dock, fast gångna tiders dram
Skyler sig med sorgflor gerna,
Vördnad vill från blottad ram
Se i *dagen* helst den dam,
Som vår frihet sökte värna.

Och fast grafven hennes hamn —
Nu ett skal förutan kärna —
Längesen haft i sin famn,
Minnet dock vet hennes namn:
Fru *Kristina Gyllenstjerna*.

Säg, förtjenar ej som få,
Denna Sturens ädla enka,
Att förevigad då få
Här i brons på holmen stå
Och i dagens solsken blänka?

Hon i ljuset skulle stå
Som i häfden: ett exempel

Så för stora som för små,
Att här värna, hur vi få,
Alltid dock vår frihets tempel.

Skulle hon ej på sitt krön
Vida mer än stallbaracken
Pryda sista mälarön,
Om den stod der *ny* och *skön*
Mellan norr och lejonbacken.

Under »*Sevärdheter*» väl
Holmen omnämd skulle vara
För turisten sen ett skäl,
Att af södern ta farväl
Och hit upp till norden fara.

Som pilgrimen förr i Rom,
Han en Stockholmsgäst vid Mälarn,
När vår sommar stod i blom,
Skulle vandra glad som from
Kring den stodbekrönta pelarn,

Och på holmen kanske då
Glömma bort *Italiens* himmel
För den vackra Sveas, blå,
Med sin sol, som skiner på
Stoder, hus och blomsterhimmel.

Den röda rosen.

Adonis, van till att behaga,
Och Venus favorit, den fyr,
Gick ut till skogs en dag att jaga,
Fast denna jagt vardt honom dyr.

Ty snart det släppta kopplet stötte
Uppå en vildgalt, stor och stark,
Som jägaren helt plötsligt mötte
Uti en hålväg af sin park.

Ta bågen var ej tid: som tanken
Flög spjutet qvickt mot jagad galt,
Som dock med vapnet fast i manken
Sprang rakt på jägarens gestalt.

Dess betar nu — o, höjd af fasor —!
Sig höggo fast i kött och ben
Och söndersleto dem, som trasor,
Då — fast all hjälp var nu för sen,

Igenom snåren Venus hastar
Förfärad af sin älsklings skrik,
Och, under vild förtviflan, kastar
Sig ned öfver ett blodigt lik.

Och blodig sjelf på armar, fötter:
Ty vid sitt språng i tunna plagg
Hon sårats ibland sten och rötter
Af hvita törnrosbuskens tagg.

Af blodet, droppande i kalken,
Den hvita ros vardt purpurröd,
Som kinden på den fagre skalken,
Förrn den olycklige var död.

Så fick vår jord den röda rosen,
Som nu bland palmer och orange
Med kärlek odlas af fransosen
Ner i det soliga Provence.

Ett äfventyr i Mexiko.

En resande amerikanare omtalade nyligen följande äfventyr, som han för några år sedan tillsammans med en vän upplefvat i Mexiko:

Vi voro stadda på en fotvandring från El Paso vid Rio Grande till en plats kallad Fronteras, belägen vid Jaqui-floden.

Tidigt en morgon begåfvo vi oss i väg från El Paso och fortsatte vår vandring tills inemot middagstiden, då solens brännheta strålar gjorde det omöjligt för oss att färdas på den allmänna stråkvägen, hvarför vi begåfvo oss in i den närbelägna skogen, dels för att söka skugga under träden, och dels för att pröfva vår jagtlycka på skogens vare sig fyrfota eller bevingade djur. Under omkring en timmes tid ströfvade vi sålunda omkring, då vi påträffade en gångstig, hvilken vi följde en mil eller något mer, då den-

samma upphörde vid ruinerna af en förfallen bygnad. De kvarstående stenmurarne utvisade att bygnaden i forna dagar varit ett verkligt arkitektoniskt mästerverk.

Efter att en stund ha betraktat det yttre af ruinerna, ledde oss vår nyfikenhet att försöka äfven få kasta en blick på hvad som återstod af det inre. Knappast hade vi emellertid öfverstigit hvad som i flydda tider utgjort en tröskel, innan det bristfälliga golfvat gaf vika och vi hufvudstupa nedstörtade i ett cirka tjugu fot under oss beläget rum.

Vi förlorade i fallet all besinning och måste hafva legat der några minuter innan vi återvunno fattningen. Då vi slutligen åter kommo på fötter, funno vi oss omgifna af en skara män, alla iklädda den mexikanska banditdräkten. Mord stod tydligt att läsa i deras vilda blickar, och vårt första göra var, att söka efter våra revolverar och dolkar, men dessa hade blifvit oss frantagne under vår tillfälliga vanmägt, och vi funno oss lemnade på nåd och onåd i banditernas händer.

Ett hånfullt leende öfverfor anförarens drag, då han märkte huru förbluffade vi blefvo vid upptäckten af att vi voro afväpnade, och han utbröt i ett skallande skratt, som hemskt genljöd i det stora rummet.

»Vi gifva oss!» sade jag, gående emot anföraren.

»Ni gifver eder! ha, ha, ha!» hånvarade han. Lammet ger sig också, då det befinner sig i vargens käftar. För dem till mitt rum, sade han, vändande sig till några af sina underlydande,

hvilka ögonblickligen släpade oss in i ett angränsande rum.

Detta rum var möbleradt med den utsöktaste elegans, och de dyrbaraste målningar infattade i silfverramar, prydde väggarne.

Vi nedsjönko i hvar sin stol och hängäfvo oss åt tanken på att vår jordiska tillvaro snart skulle ändas; ty att vi voro hemfallne åt en säker död, derom voro vi förvissade, aldenstund vi helt ofrivilligt upptäckt banditernas tillhåll, och vi hade oss bekant, att en sådan upptäckt alltid bestraffades med döden,

I midten af det rum, hvori vi befunno oss, stod ett litet bord, hvars topp var gjord af massivt silfver. På detta bord låg en liten till utseendet obetydlig bok. Jag stirrade på den lilla boken och tyckte, att det föreföll mig, som om jag hade sett den förut. Slutligen tog jag den i min hand och började bläddra i den; på insidan af ena permen stod ett namn, skrifvet med min egen handstil, hvilket kom blodet att stelna i mina ådror.

Der stod nemligen:

»Från James Reeves till broder Albert Reeves».

Jag ihågkom mycket väl att jag sjelf skrifvit dessa rader, och skänkt den lilla bönboken — ty en sådan var det — till min broder Albert aftonen innan han lemnade vårt föräldrahem, för att företaga en resa till Europa.

Sedan den aftonen hade många år förflutit, och jag hade ej hört något från min broder, hvadan jag ej visste, huruvida han var lefvande eller död.

Då jag något litet hemtat mig från den öfverraskning, som åsynen af boken försatt mig i, omtalade jag den upptäckt jag gjort för min kamrat i fångenskapen, och vår gemensamma tanke var, att min broder råkat falla i händerna på samme röfvare, hos hvilka vi voro fångar, och att han troligen af dem blifvit mördad.

Men om detta var förhållandet, hvarföre låg då hans bönbok på rövvaranförrarns bord?

Kan måhända äfven den mordlystne rövaren någon gång känna sig i behof af religionens tröst?

Dessa och dylika tankar genomkorsade min hjerna under de följande minuterna.

Vi fingo emellertid ej lång tid till vidare reflexioner, ty anföraren för bandet inträdde i rummet och sade i en helt vårdslös ton:

Bereden eder att dö; I hafven upptäckt vår tillflyktsort, och ingen, som det gjort, undslipper med mindre än livets förlust.

Han ämnade åter att aflägsna sig, då jag kom honom att dröja qvar genom att säga:

»Dröj ett ögonblick, min herre! Vi äro i edert våld och färdige att underkasta oss vårt öde, aldenstund vi ej kunna göra något för vår räddning. Bevisa mig dock en gunst: låt mig veta hvem, som är egare till denna bok;» härvid lade jag handen på den lilla bönboken.

»Hvarför frågar ni det, blef det buttra svaret. Den är min, hvems skulle den annars vara?»

Den har en gång tillhört en kär vän till mig: huru har den kommit i edra händer?»

»Har den der boken tillhört en af edra vänner?» frågade han med synbar öfverraskning.

»Ja, den har tillhört min bästa vän — min broder.»

»Hvad säger ni?» Har boken tillhört er broder?»

»Ja, det har den. Hvad har blifvit af honom?»

»Huru kan jag veta det? svarade rövaren under synbar bestörtning.

»Jag vet det», ropade jag. »Ni har mördat honom.»

Med dessa ord rusade jag på honom och fälde hopom med ett slag af min knutna hand till golfvet.

Jag skulle hafva strypt honom, hade ej hans kamrater kommit till hans bistånd och befriat honom.

I nästa ögonblick voro minst ett dussin revolverar rigtade mot mitt hufvud och ett ord från anföraren skulle hafva skickat lika många kulor i min kropp.

Men detta blef ej händelsen. Då anföraren blifvit betriad från mig reste han sig upp och befalte sina män att aflägsna sig, hvarpå han vände sig till mig sägande:

»James Reeves, jag är din broder Albert!»

»Huru, ni min broder Albert! Ni ljuger. Han var en godhjertad, ädel yngling: ni deremot är en mördare, en —»

»Nog, afbröt han mig, »jag är din broder, men detta räddar dig ej; ty för de ord du nu sist yttrade kommer du det oaktadt att dö» och med dessa ord rigtade han sin revolver mot mitt hufvud och stod just i begrepp att affyra det

ödesdigra skottet, då han tillbakahölls af följande utrop från mig:

»Det är ej mer än ett par minuter sedan ni erfor, det jag var färdig att hämnas på min, som jag då trodde döde broders baneman, och ändå är ni nu färdig att kallblodigt nedskjuta mig.

Dessa ord afgjorde mitt öde.

Utan att säga något vidare, såg han ett ögonblick med sorgsen blick på mig, sänkte revolvern och aflägsnade sig med långsamma, dröjande steg.

Efter omkring en timmes förlopp återkom han med ett bref i handen, hvilket han lade på det lilla bordet, och aflägsnade sig åter.

Öppnande kuvertet fann jag deri på ett papper följande ord, skrifna med min broders välkända handstil:

»Älskade broder!

I en af väggarne i ditt fängelse finnes en spik på hvilken hänger en röd mössa. Klockan tolf i natt måste du gå till denna spik och trycka helt lätt derpå med ett finger, då en lönndörr till ett annat rum öppnar sig. Der inne finner du dolkar, revolver och en liten lykta. Tag dessa artiklar och följ den från detta rum ledande gången tills dess du kommer till stranden af er sjö; der finner du en båt, medelst hvilken du kan praktisera dig öfver till andra staden. Följ sedan den der till höger varande gångstigen, och du är räddad. Du må taga din vän med dig.

Med broderlig kärlek

Albert Reeves.

numera *Don Piot*, bandit.

Det är onödigt säga, det vi följde den i
brevet gifna instruktionerna och lyckligen und
kommo. Jag har sedan dess aldrig sett eller hört
någonting om min stackars förvillade broder.

Araben och hans häst.

ingen kusk, hur flink och bra,
Vill han åt sin polle ha,
Ej en fremmande och lejd
Hand, om än med vacker frejd,
Anförtror han kära skötarkallet
Om sin bästa vän — hans häst i stallet.

Hafre hvit med svart ibland
Får han af sin herres hand.
I den klara bäck, som går
Ifrån källan, mellan snår
Utaf palm- och fikonträdd upprunnen,
Läskar dagligt han den torra munnen.

Herrn gör sjelf åt honom rent
Både bittida och sent,
Synar hofven alla dar,
Torkar ögat fritt från var,
Ryktar hufvud, hals och ben och sida
Dagligdags, förr'n han skall ut och rida.

Uppå filten, hopvikt slätt,
Sättes sadeln, som är lätt,
Betselstångens hårda ten
Lindar han med bomull len,
Och vill aldrig tyngre börda lägga
På sin vän, än att han gladt kan gnägga;

Som af vana jemt han gör,
När sitt namn han ropas hör
Af sin herre hvarje gång,
Och i lätta glädjesprång
Öfver kaktusblommorna på fältet
Hastar in till honom midt i tältet.

Är det snabbhet fråga om
Och en fara fins bakom,
Flyger han med vinden kapp
Utan sporrhugg eller rapp,
Tills han stannar skumhvit af strapatsen
Med sin herre uppå lägerplatsen.

Och en kung engång i nöd
För en häst till räddning bjöd
Mer, än hela handen full
Utaf Indiernas gull;
Ty han bjöd helt högt: »ett kungarike»!
Derför vårda hästen som din like.

De små skridskoåkarnе.

Så klar och blid på söndagshimmel blå
Gick solen upp i sena morgonvåkten,
Och ut på dörren ville stora, små,
Så fort de väl fått på sig helgdagsdräkten.

Kårt var nog hemmet hos en mor och far
Och hvilan god på dunvarm fjäderkudde,
Men skridskobanan låg så spegelklar
Emellan Barnängen och Sikla udde.

Att sjöfrun falskt stält sig på lur, o ve,
Och knackat hål på isen deremellan,
Ej barnaögat kunde förutse,
Än mindre ana till den nära fällan.

Så sällan oskuld undgår svekets garn,
Beständigt utlagdt både dar och nätter,
Och därför är det för det mesta barn
Som sjöfrun får i sina ublietter.

Men hvad sirenen, trots sin list, ändock
Altjemt är lockande, altjemt är fager
Så under sammanslutet ögonlock,
Som under öppet emot solljus dager.

Hvad lif på isen blank och spegelhal,
Kanhända söderns barn vid nöjen vana
Ej älska mer sin galna karnaval,
Än Sveaungdomen sin skridskobana.

Och därför Edvin gladt och Edvard med
Som ett par yra tättingar på taken
Nu flögo fram på sjön, tills det bar ned
Och de helt plötsligt lågo der — i vaken.

Strax sjöfrun, famnande i öppet drag
De begge bröderna, drog ned den ena,
Fast bergarhanden lyckligtvis fick tag
Uti den andra, men tyvärr allena.

Qvick var nog draggen, som sprang efter ner,
Förgäfves sökande till dagen lycktes,
Den falska fru ej släppte Edvard mer,
Fast Edvin lyckligt ur dess armar rycktes.

Och hennes famntag var ej något skämt:
Ty trots båd' läkare — och modersvården
Låg lille Edvin, hon för länge klämt,
Om några dygn och sof i — kyrkogården.

Och äfven Edvard sofver godt i frid
Nu på sin kudde, der bland böljeskummet
En näckros hvit kanhända sommartid
Utanför udden pryder hvilorummet.

Farväl, I plantor små på Sveas jord,
Om ock ej födda kronopretendenter,
I kunnat bli bland frie män i nord
En dag kanhända *Sverges* presidenter.

Du unga, oförderfvade natur,
Som har så svårt att kunna falskhet ana,

Se dig försigtigt före i din tur,
Du yra, glada gosse på din bana:

Att icke list i qvinnoskepnad född,
Om ej på sjö emellan berg och furar,
Men vid din högra sida kanske stödd,
Med fager min en vacker dag dig — *lurar*.

Fiskarflickans spegel.

Det stod en dag en fattig flicka
Och bjöd ut bär i en butik,
Som full med speglar tycktes blicka
Och säga: se, hvad jag är rik!

Först flickan häpnade en smula,
Ty öfverdåd kan stundom rå,
Som *åttatusen* »blå och gula»
Förr kunde *åttatusen* slå.

Men sen hon i den tömda skäppan
Gömt undan mottagen liquid
För sina hallon ifrån täppan,
Hon sade lågt till mig bredvid:

Jag vill ej dessa speglar skämma,
Men ni kan vara viss uppå,
Jag har en spegel, som derhemma
Är mycket grannare ändå.

Jag såg på flickan först och tänkte
Hon ville skämta litet smått,
Men hennes vackra ögon blänkte
Så troingifvande och godt.

Då *tro blott blindt* ej är min regel,
Jag sporde höfligt: går det an,
Till att få se på eder spegel,
Som ni försäkrar är så grann?

Ja herre, jag vill inte ljuga,
Men tala om för er: jag bor
Vid hafvet i en fiskarstuga,
Som eges utaf far och mor.

Der kan ni se min spegel flyta,
Så långt som blicken spanar, klar,
Och med så stor, omätlig yta,
Som ingen annan spegel har.

Och skogarne, som stranden kanta,
Stå upp och ned i min trymå,
Som ingen kan ifrån mig panta
Och ingen heller sönderslå.

Hvar morgon helsas flickans tärna
Af solen i min spegelvik,
Om qvällen af hvar liten stjerna,
Säg herre, är jag inte rik?

A. Hedin.

Du folkets trogne riddersman
Som hvar gång völd sin ranktråd spann
Bröt käckt din lans mot oförrätten
Hvi vardt ej magten i ditt ord
Befordradt till konseljens bord
Och ledare från taburetten.

Fast kanske du i stället får
En vacker dag, när timmen slår
Och folket vilja är förkunnad,
Och Svea glad och framtidsrik
Förklarar sig som republik,
Dess presidentstol dig förunnad.

Och timmen *slår*, när *rätt* har *mod*
Trots trögheten i Svenskens blod,
Att återta hvad orätt röfvat,
När tålamodet tröttnat ut
På alt det våld och völd till slut
Förtrycket strafflöst hittills öfvat.

Tilldess, när ovist krigsbegär
Blott vill ha mera militär,
Af skenrädsla för andra stater,
Så gif det både häst och kar',
Att leka med, ifall du har:
En hel arme af — *tennsoldater*.

Och tiger han ej för husarn,
Men pockar som ett bortskämdt barn

Med envishetens drag på pannan,
Så säg, när meningen är spord
I landet, pockar ett par ord,
Som *du* blott *kan* och ingen annan.

Oförtulladt gods.

Protektionist, hur säker än din vakt
Är omkring stränderna af norra polen,
Så står det ändå inte i din magt,
Att sätta tull på strålarne af solen.

Din arm, fast utsträckt, är för kort att nå
Den kärleksglöd, som flammar i dess öga:
Låg gårdsgård trampar oförsynthet på,
Men stannar underdånigt för den höga.

Se hur hon strålar för all afgift fri,
Och se hur massan fröjdar sig i skenet,
Kan det ej bringa dig i raseri,
Ifall det hjälpte emot fenomenet?

Hon ser på torparns lilla åkerlapp,
Som uppå vidderna af godsherrns gröda,
Och vill, fast mogningstiden här är knapp,
Åt *alla* billig och tillräcklig föda.

Dess varma öga ler mot hvar person,
Och kan det icke gräma dig i själen,

Att hennes gunst ej njutes i vår zon
För skattepenning utaf dagsverksträlen?

Hur bra för egennyttan då bestäldt!
Det gamla Svea land det vardt ett eden:
Besinna vinsten först af dina fält
Och ifrån skogen inkomsten för veden.

Och så på lyset sedan här i nord,
När dag gick fortare än förr tillända,
Och hvar och en vardt nödd, att på sitt bord,
Den tysta flitens arbetslampan tända.

Ja kunde det gå, herr protektionist,
Du snart vardt miljonär på bara gasen,
Och så för *fosterländsk förtjenst* till sist
Kanske på köpet kommandör af Wasen.

Abraham Brahe och Elsa Gyllenstjerna.

Och liten Elsa läser, det unga hjertat slår
Vid kärestans: O kom blott! Som det i bref-
vet står,
Och dagen är så herrlig och solen lyser fritt,
Och skogen står så vacker, som brud i grönt
och hvitt.

Åstad till närbelägna, bekanta Tyresö
Skall jungfru Elsa resa sin moster att förströ,

Som nu ej på så länge det kära barnet sett,
Fast ett besök den gamla så ofta flickan bedt.

Och nu så står hon resklädd i pels af hvita lam,
Och klingande är föret och släden har kört fram
Med täcke mjukt af bomull och fäll utaf en ren,
Att svepas om små fötter och hvita, vackra ben.

Och liten häst nu trafvar så ledigt och så snällt
Igenom furudungar och öfver hvita fält,
Och framför släden kråmar sig frustande och
stolt,
Som när han med skön Elsa går rundtomkring
i volt.

Så möter hon på vägen, som framför henne går,
En ungersven, som plötsligt vid hennes sida står,
Med kärlek uti blicken och dristigt ungdoms-
mod,
Då rodnar sköna jungfrun och blir så röd som
blod.

Med tidender från kriget och Kalmar tagna stad
Han kommer efterlängtd, förhoppningsfull och
glad,
Och blir så jungfruns körsven, den gode Abra-
ham,
Så han får alt berätta, förrän hon hinner fram.

Med kusken ifrån Fågelvik — en rask och hur-
tig sven,
Som får ta Abrams släde och följa efter sen —

Han byter hastigt sittplats; det är ju som sig
bör,
Att friarn i all ära för kärestan sin kör?

Det är så kärt att köra för en trolofvad mö
Vid samspråk genom skogen, vid bjellerklang på
sjö,
När knän af vördnad niga och hattar lyfts af
män,
Ty Elsa uppå Fågelvik af alla käns igen.

Och junkern är så språksam och jungfrun är så
trygg,
Och skog och sjö försvinna bakom de ungas
rygg
Och äfven aftagsvägen, som bär till Tyresö,
Då hastigt han i armen grips af sin fästemo.

Som hviskar med små läppar jungfrulig tvekan
rört:
Jag skulle ju till moster jag, Abram, som du
hört,
Men tystas snart och lugnas med några ord som
så:
Det kan du göra sedan, låt oss nu köra på!

När drängen välment ropar, men får till svar:
jag hör,
Bry du dig inte derom, följ med blott som jag
kör,
Så fans det ju för jungfrun ej någon ann' resurs,
Än låta Abram hålla sin påbegynta kurs.

Hur snabt än trafvarn ilar framåt i utsträckt
språng,
Så tyckes ändå vägen de unga tu för lång,
Tills plötsligt ljus bland träden, sen skymning
en stund rådt,
I fönsterrader glimma: det är herr Abrams slott.

Det gamla Brahegodset och kända Rydboholm,
Fem mil norrutom Stockholm, halfannan från
Djursholm,
Och der insidan muren, fast som graniten kall,
Så många minnen tala om storhet och om fall.

Der på sin tid Kung Gösta gick fredligt som
gartner,
Samt senare Karl Johan och satte vackert ner
I parken ekestenglar, så späda då och små,
Nu vördnadsvärda stammar med jernringar uppå.

Men talträngdhet, som sällan kan tiga en minut,
Med löjemin berättar, att träden, som dött ut,
Af trädgårdsmästarn ersatts (för kanske lite gull)
Med omgjord ny plantering i de förgångnas mull.

Nu kom det bra till pass just, ty det var kördt
i fläng,
Att uppå slottets borggård stod gårdens stalle-
dräng
I tjenstvillig beredskap, som om han släden sett,
Och mottog trötta fölet, som rök af löddrig
svett.

Välkomnande vid trappan stod oldtfru och fogat
Med ortens kyrkoherde i tillbörlig ornat,
Och följde under bugning och utan långa tal
Det nyanlända paret till upplyst riddarsal.

Der formuläret lästes för dessa unga tu,
Som, när de vexlat ringar, nu voro *man* och *fru*,
Och hälsade derefter med månet hjertligt ord
Begåfvo arm i arm sig till färdigdukadt bord.

Der bröllopsmat serverad stod uti rågadt mått/
Och vinet uti bägarn nu smakade så godt,
Fast ej så ljuft kanhända som kyss på rosen-
mund
Bak sänggardinen sedan i nattens tysta stund.

Kafét Kulan

(Stortorget 9).

‡ Här der det förr kring hotad knopp
Flög kulregn, må du tro,
Man sitter vid sin kaffekopp
Nu uti allsköns ro.

På Brunkeberg låg Danska här'n
Och ville in i sta'n,
Men trots en skur af glödhet jern,
Så kunde han ej ta'n.

Till hågkomst än man ser af sku'rn
En kula borrad fast
I ytterhörnet utaf mur'n,
Så ändå inte brast.

Då bygde man för sekler hus,
Som sprucko ej itu
Och sjönko ned i jordens grus,
Som ofta händer nu.

Men sedan läste staden opp —
Hvad aldrig dock han bort —
För Kristiern och hans slagartropp
Uppå god tro sin port.

Och följden vardt, att det rann opp
På torget här en flod,
Som sken uti sitt gatulopp
Så röd af finfint blod.

Ty här bredvid en stupestock
Stod det en mästermand,
Så bister med sin röda rock
Och bila i sin hand.

Om skadan ock var stor uppå
De höga herrars hals,
Var mera synd om dem ändå
Som intet ondt gjort als.

De unga Ribbingarne små,
Som slutne till hvarann

Så menlöst bådo begge två
Den grymme mästerman:

Vik undan kragen, som du ser,
Förrän du hugger till,
Så att han ej bli smutsad ner,
Som inte mamma vill.

Men gudskelof det är förbi:
Vi älska allihop
Ej mera krigets vilda skri,
Blott fredskongressers rop.

Nu tömmer här man sin pokal
Af Hamburgs bierbolag,
Om man ej stannar med sitt val
Vid något annat slag.

Dessutom kaffe och choklad
Och äfven utmärkt te
Serveras af en Hebe glad,
Som det är nöje se.

Och läsning fritt kan här få ske
I färska tidningsblad,
Och bättre herr- och damkafé
Fins knapt i Stockholms stad.

Lyktan.

För hvarje qväll, sen sol gått ner,
Upptändes lykta efter lykta,
Att lysa vandrarn, så han ser
Hur timmarne af natten flykta.

Hon lyser klart från gata, gränd,
Förutan undantag och lika
Den hela mänskodividend
Af både fattiga och rika.

Hon lyser dig, du dignitär
I purpurmantel eller kappa,
Dig armod, som din trasa bär
I natten hem till husets trappa.

För konung, som för menighet
Det fins bland lyktor dock en annan,
Hvars lyskraft ifrån evighet
Till evighet går ut från — *pannan*.

Hon är den hvälfda eldstadshärd,
Der *tanken*, gnista efter gnista,
Går ut, att lysa upp en värld,
Och aldrig arbete skall brista —.

Ett ljus, som släckes aldrig ut
Af våldet, utan evigt brinner
Uti sin lykta och tar slut,
När sista menska först försvinner.

Låt *detta* ljus bli vår katkes,
Vår bibel och vårt rättesnöre
I alt, så att det hörs och ses,
Ehvad vi tale eller göre.

O vårda denna egendom,
Att ej den ligga får i träde,
Och lyktan någonsin stå tom
På ljus, som åkern utan säde.

Och lys de stora, lys de små,
Som famla än bak andligt galler,
Att mörkret skingras i hvar vrå,
Dit ljuset med sin stråle faller.

Håll fram din sannings spegelglas,
Att *fördom*, hvaråt än vi skatta,
Må skåda sig deri »en face»
Och sedan åt sig sjelf få — skratta.

Lys rättsbegreppet, att dess fot
Ej vacklar mera, som de sneda,
Och stöter *sundt förnuft* emot,
Som bör sin halte bror få leda.

Brinn klart i söder, klart i nord,
Och tag till tack af ej förtryckta
Ett trefalt hell dig på vår jord,
En dag du mensklighetens lykta!

Zigenarflickan, solen och hafvet.

Flicka, solen bränt dig brun i Spanien,
På Granadas slätter, der du går,
Ingen svalka mer under kastanien,
Blott i hafvet, vid hvars strand du står.

Se hur slappa hänga skeppets segel,
Sömnig vimpeln uti mastens topp,
Se dig sjelf i böljans blåa spegel
Hur du blossar, färdig brinna opp.

Se hur ärlan doppar sig vid stranden,
Der hon flämtar i sin fjäderdrägt,
Känn med ringbeprydda, lilla handen:
Sval är böljan, som en aftonfläkt.

Medan steken uti kitteln fräser
Med ett stycke af den fällda hjort,
Och din moder uti handen läser
På signoren, som sibyllan sport,

Bada innestängda, snörda knoppar,
Svalka rosengårdars heta glöd
Utan fruktan, liksom ärlan doppar
Oförskräckt sig på sin fot till stöd.

Medelhafvets palmomslutna bäcken
Är ditt badkar, blått, som cyanit,
Och på botten der är ingen necken,
Blott koraller uppå perlsand hvit.

Sammetslifvet bränner, kasta trasslet:
Yppig höft vill svälla fritt en stund,
Blicka ej så skygg åt sidan, prasslet
Var en fågels blott i lummig lund.

Plums! hur böljans hvita perlskum ryker
Naken midja kring, hur hafvet tar
Bruna flickan i sin famn och dyker
Ned mot djupets blåa budoar.

Hvilket hopp! Ej ens ett plask med foten
På tillbakaböjd, elastisk kropp:
Några stänk blott, som från dragna noten
Utaf fiskarn utur hafvet opp.

Simmagister uppå trampolinen!
Gör det språnget efter, om du kan,
Och tag sedan på dig den der minen
Man hos inbilskheten ofta fann.

Hafvets skatter, som på djupet skryta,
Fåfångt locka solens barn, som flyr
Och ånyo lyft på böljans yta
Tumlar ystert om med sin satyr:

Huru sjelfsvåldigt han kresserar,
Huru närgången han är i alt,
Som en österländsk sultan handterar
Fräckt en blottad, vacker flickgestalt.

Hur han lefver värre, än på backen
Någon dristig hand kan våga på,

Med den långa, ringlande kring nacken,
Svarta flätan han dock ej kan få.

Solen, bleknande af afundsjuka,
Döljer, trots han ville med dig fly
Och dig bädda uti filtär mjuka,
Harmsen ögat bak en mulen sky.

Hastigt ärlan, som på stranden hoppar,
Söker qvittrande bland skogens träd
Skydd för ankomsten af regnets droppar,
Skynda, skynda flicka, gör så med!

Qvickt ur hafvets famn då flickan hastar,
Böljan sorgset suckar mot sin strand,
Medan solen åter blickad kastar
Glada blickar öfver haf och land;

Der nu flickan, hoppande å stranden,
Utan märke efter fotens sporr,
Smeks af solen med den varma handen
På olivebruna lemmar torr.

Motala Ström.

Från källan sällan sluter ögat
Och fryser till i vinter kall,
Förrän ett yrväder har snögat
Och grumlat vågornas kristall.

Han flyter bredvid skepp och eka
Fram genast brusande och strid,
Och unnar sig ej ro att leka
Och har knapt någon barndomstid.

Hans brus är icke barnets tunga,
Som jollrar vid sin moders bröst,
Men ynglingens, som höres sjunga
Om bragder högt med manlig röst.

Hans håg är genast göra *nytt*
Fast knappast mer än blott ett barn,
Kom med och se vid bruk och hytta,
Vid valsverk, smedja, benstamp, qvarn:

Han hjälper mjölnaren å spången,
Så hjulet med sin axel går
Och motar laxen, tills han fången
På botten in i kistan står.

Vid pappersbruket hvilken ifver!
Med arken der, som skurna ren
Blott vänta uppå den, som skrifver
Och trycker dem i pressen sen.

Det är, som vill han uppenbara
Och kring all verlden sprida ljus,
Och göra tankarne mer klara
Och fördomsfria hus från hus.

Der dvergen valsar in i skjulet
Vårt pansar huru hårdt du vill

Han sköter ensam stora hjulet
Derutanför och hjälper till.

Fast mellan Borens vackra stränder,
Som sträcka sig till Husbyfjöl
Det efter morgonsysslan händer
Kanhända någon timmes söl.

Han vid Kungsnorrby godtgör skaden,
Och skyndar derpå nästa stund,
Vid gjutningen af trädgårdsspaden,
Att hjälpa till vid Jakobslund.

Ej fåtal gynna han behöfver,
Men gagnar ångarn på sin ban
Såväl som seglaren utöfver
Sjön Roxen och den djupa Glan.

Förgäfves skördarnes gudinna
Fast stolt, som götiskt blod, så huld
Erbjuder sig som älskarinna
Med all sin egovidd i guld.

Men hur den gunstiga må skryta
Med sina guldfält milsvidt kring,
Sin frihet vill han dock ej byta
Mot furstlig hemgift och en ring.

Förgäfves söker hon sig kläda
I dräkten af en blomsteräng,
I hopp att Vetterns son skall träda
Med rosen uti brudesäng.

Men det är, som han hörde ljuden
Af tidens maningsrop: framåt!
Och därför hos den rika bruden
Han ej kan stanna på sin stråt.

Med omotståndlig fart från vester
Han går att fylla sitt beting —
Det slutliga vid vårt Manchester,
Som också kallas Norrköping.

Här visar han, att lifvet härdigt,
Är *verksamhet* och ingen *dröm*:
Hör väfstoln går och tyget, färdigt,
I rullen väntar blott sin söm.

Här sjunger han sitt eget drapa
Vid Holmen, Smedjebacken, Drag,
Der konst och flit gemensamt skapa
Vårt *bättre* eller *sämre* jag.

Fastän en annan tar medaljen,
Som han kanhända borde få
Tillika med fabriksseraljen,
Så strejkar inte han ändå.

Men tänk, om han helt tvärt stod stilla
Och vägrade sin tjenst en dag,
Nog vore det förtvifladt illa,
Helst som ej straffbart enligt lag.

I trägen verksamhet kring hjulen,
Vid gässken som vid stjerneljus,

I solklar timma, som i mulen
Genljuder dånet af hans brus.

Vid revieran dock hans stämma
Dör hän som tystnadt vapenbrak —
Den guld och fågning ej rådt hämma
Nu brusat ut och blifvit spak.

Och sen han taflan fått betrakta
Till slut vid Oskar Fredriks bro,
Han efter fullgjordt värf går sakta
Till välbehöflig hvilas ro

I Bråviken, der ännu spårad
Han, fast ej mera stark och ung,
Tar afsked som en silfverhårad,
Rättrådig, vis och älskad kung,

Som fyllt sin uppgift: *folkets lycka,*
Och derföre uti ditt slott,
När inga *orättvisor* trycka
Också engång kan somna *godt.*

Signaturen

Skoglars Samlade Dikter

Som, 320 sidor, till godtköpspris 1 krona, utkomma i slutet af Mars eller början af April, men icke tillsaluhålles i bokhandel eller genom kolportör härstädes, kunna vid angifven tid erhållas hemburna i resp. reqvirents bostad mot prisets erläggande jemte 10 öre hembäringsafgift, om requisition, åtföljd af namn, yrke och fullständig adress insändes före den 31 December 1892 till

Richard Lundebloom.

Postkontoret vid Rödbotorget
poste restande. Här.

OBS! Å skedd requisition *efter* den 31 December 1892 kan diktsamlingen endast erhållas för 2 kr. af skäl, att upplagan, till sin storlek då bestämd, är under tryckning och såsom ej ämnad för här hemmavarande marknad, utan för utländsk ort (Amerika) blir åsatt ett högre pris; nemligen 1 Dollar exemplaret eller i Svenskt mynt 3.60.

Af sagde skäl torde enhvar, som åstundar **Skoglars Samlade Dikter** *billigast*, inse fördelen af benägen requisition före den 31 December 1892.

Diktsamlingen innehåller på 320 sidor mer än 100 stycken poem, hvaraf **Sång** till Frihetens Staty vid inloppet till Newyorks hamn och tillägnad minnet af framlidne frihetskämpen och folkskalden **Magnus Elmlblad** kommer att utgöra början.

Stockholm i Nov. 1892. Vördsamligen

Författaren.

NYHET FÖR DAMER!

Förgyllda, Försilfrade, Oxiderade eller Emailjerade

ROSCHER

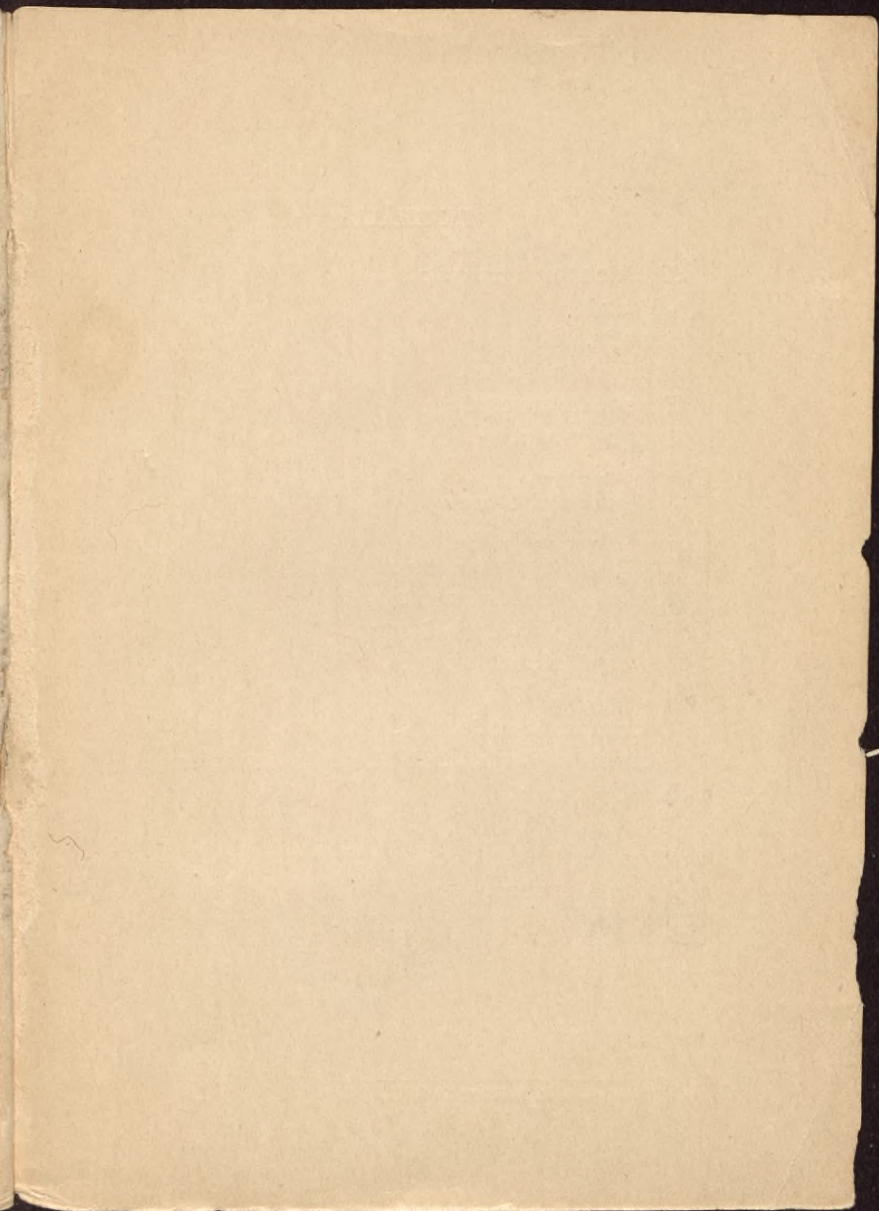
SVENSKA & FRANSKA MÖNSTER

Stort urval från Kr. 3,50 till högre priser
å lager eller på beställning hos

C. C. SPORRONG & C:O

28 Regeringsgatan

Till landsorten mot postförskott.

INNEHÅLL:

- Skoklosters grundplåt.
Vakan.
Brandsoldaten.
Blomsäljerskan.
En sommarvandring.
Brefbäraren.
Den fallna.
Helgeandsholmen.
Den röda rosen.
Ett äfventyr i Mexiko.
Araben och hans häst.
De små skridskoåkarnе.
Fiskarflickans spegel.
A. Hedin.
Oförtulladt gods.
Abraham Brahe och Elsa Gyllenstjerna.
Kafét Kulan.
Lyktan.
Zigenarflickan, solen och hafvet.
Motala ström.

